

## SELETUSKIRI

### „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ toetuse andmise tingimuste (TAT) juurde

#### I Sissejuhatus

Käskkirja lisa kehtestatakse perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) § 7 lõike 2 punkti 1, § 13 ja § 16 lõigete 1 ja 4 alusel. Toetuse andmisega panustatakse Eesti elukestva õppe strateegia 2020 (edaspidi EÕS) strateegilise eesmärgi 5 *Võrdsed võimalused elukestvaks õppeks ja õppes osaluse kasv* elluviimisesse ning täiskasvanuhariduse programmi järgmistesse meetmetesse: 1.2., 1.3., 1.6., 1.7., 2.1., 2.2., 2.3., 3.4., 3.7.

Lisaks käesolevale TATile täidetakse täiskasvanuhariduse programmis seatud eesmäärke läbi kahe avatud vooru määruse sätestamise. Avatud voorudest rahastatavad meetmed aitavad ellu viia täiskasvanuhariduse programmis kirjeldatud tegevusi 1.2. *Madala haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine põhi- ja üldkeskharidusõppesse* (avatud vooru kaudu rahastatakse kooli tasandi tegevusi otseselt täiskasvanud õppijatele suunatult) ja 2.1. *Täiskasvanutele kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse ja ümberõppe pakkumine kutse- ja erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks ning võtmepädevuste arendamiseks ja õpivalmiduse suurendamiseks* (avatud vooru kaudu rahastatakse võtmepädevuste arendamisele ja õpivalmiduse tõstmisele suunatud koolitusi erinevates regioonides).

Käesolevas seletuskirjas selgitatakse tegevuste tausta ja vajalikkust, kirjeldatakse tegevusi millele toetust antakse, eelarvet ning abikõlblikkuse tingimusi.

TAT ja seletuskirja eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse osakonna juhataja Terje Haidak (735 0247; [terje.haidak@hm.ee](mailto:terje.haidak@hm.ee)), asejuhataja Külli All (735 0249; [kulli.all@hm.ee](mailto:kulli.all@hm.ee)), peaekspert Kairi Solmann (735 0209; [kairi.solmann@hm.ee](mailto:kairi.solmann@hm.ee)); peaekspert Aino Haller (735 0201; [aino.haller@hm.ee](mailto:aino.haller@hm.ee)), Haridus- ja Teadusministeeriumi tõukefondide osakonna rakendusjuht Reelika Luhtaru (735 0279; [reelika.luhtaru@hm.ee](mailto:reelika.luhtaru@hm.ee)) ja peaekspert Pirkko Külanurm (735 0161; [pirkko.kulanurm@hm.ee](mailto:pirkko.kulanurm@hm.ee)).

#### 1. Tegevuse taust, vajalikkuse põhjendus

Täiskasvanuhariduses on viimastel aastatel toimunud märkimisväärsed arengud. Ühelt poolt on oluliselt muutunud fookus toetust vajava täiskasvanuhariduse sihtrühma osas, samuti hakkab peagi kehtima uus täiskasvanute koolituse seadus (TäKS), mis toob endaga kaasa koolitusmaastiku kaasajastamise ning esitab selgemad ootused täienduskoolitusasutustele.

Täiskasvanuhariduse keskseks valupunktiks on kujunenud madalama konkurentsivõimega (keskharidusega või sellest madalama haridustasemega, aegunud kvalifikatsiooniga, eri- või kutsealase ettevalmistuseta) täiskasvanute suur osakaal tööturul. Kui elukestvas õppes osalemine on aastani 2012 pidevalt tõusnud, siis tõsiseks probleemiks on kujunenud kutse- ja erialase kvalifikatsioonita täiskasvanute suur osakaal ning järjest kasvav inimeste hulk, kelle õpingud on katkenud keskhariduse tasemeni jõudmata. 2013. aastal oli 25-64. aastaste seas erialase hariduseta inimeste osakaal 29,6%, arvudes väljendatuna teeb see hinnanguliselt üle 210 000 inimese. Rahvaloenduse andmetel on keskhariduseta täiskasvanute arv (vanuses 20-64) 118 000, mis on umbes 15% elanikkonnast. 2013. aasta statistika näitab, et tööealistest põhiharidusega inimestest oli tööga hõivatud vaid 30,8% ning koolis või koolitustel käis 25-64-aastastest põhiharidusega inimestest samal perioodil vaid 4,6%.

Täiskasvanute nooremates vanuserühmades on inimeste osakaal, kellel kõrgeimaks omandatud hariduseks jääb põhiharidus, eriti suur. Rahvaloenduse andmetel on haridustee varajane katkemise probleem kõige teravam 25-29-aastaste hulgas, kus põhiharidusega inimeste osakaal on 13,3%, parimas olukorras on 45-49-aastased – neist on põhiharidusega

vaid 4,6%. 2013. a oli vanuses 25-44 ligi 40 000 inimest, kes on omandanud vaid põhihariduse.

On vajalik luua võimalused ning motiveerida madala haridustasemega täiskasvanuid tagasi pöörduma nii üldharidusõppesse kui kutseharidusõppesse. Kui kutseõppes on täiskasvanud õppijate arv järjest tõusnud, siis täiskasvanutele mõeldud mittetatsionaarses üldharidusõppes on viimase kolme aastaga toimunud märgatav õppijate arvu langus.

Käesoleva TAT raames kavandatavad tegevused on suuresti suunatud nimetatud sihtrühmale õppimisvõimaluste pakkumisele ja õppimise soodustamisele. Tegevuste keskmes on üldharidusõppe ja kutsehariduse paindlikumaks muutmine täiskasvanutele ning piirkondlikul tasandil erinevate osapoolte vahelise koostöö soodustamine tagamaks vähem motiveeritud õppijate leidmise ja toomise õppimise juurde.

Teiseks oluliseks fookuseks on eri- ja kutsealaste teadmiste ja oskuste parandamine läbi tööalaste kursuste pakkumise ning teavitustöö. Mitmed tegevused on suunatud täienduskoolituse kvaliteedi tõstmisele. Käesoleval aastal jõustuv TäKS on oluliseks suunanäitajaks täienduskoolitusasutustele, seades senisest rohkem nõudmisi täienduskoolitusasutustele (suund väljundipõhisele õppele ja hindamisele, kvaliteeditagamisele asutusesiseselt jne). TAT raames kavandatavate tegevuste eesmärk on toetada täienduskoolitusasutusi muutunud tingimustes toime tulemisel ning seeläbi võimaldada täienduskoolituste kvaliteeditõusu.

## II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

**1. Toetuse andmise tingimuste reguleerimisala on toodud eelnõu punktis 1.** Eelnõu reguleerib prioriteetse suuna 1. „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ meetme „Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine“ tegevuse 1.6.1 ja 1.6.2 raames toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

2. Rakendusasutus on Haridus- ja Teadusministeeriumi tõukefondide osakond ning rakendusüksus SA Innove on esitatud punktis 2.

**3. Elluviija** on nimetatud punktis 3, selleks on Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse osakond. Tagamaks valdkonna organisatsioonide kaasatus ja võtmeorganisatsioonide panus tegevuste elluviimisesse, kaasatakse partnereid, kes valitakse välja konkursi korras. Tegevused 6.3, 6.4 ja 6.7 on kavandatud korraldada koostöös kaasatud partneritega.

**4. Tegevuste abikõlblikkuse periood** on toodud punktis 4 ja selleks on 01.05.2015 kuni 31.12.2018. Ühikuhinnad on abikõlblikud vastavalt ühendmääruse §7 lõikele 4 (ehk hakkavad kehtima nende jõustamisest alates).

**5. Toetuse eesmärk** esitatakse punktis 5. TAT tegevuste sihiks on muuta täiskasvanuhariduse võimalused paindlikumaks, kvaliteetsemaks ja tööturu vajadusi senisest paremini arvestavaks ning tuua õppimise juurde enam neid sihtrühmi, kes seni on elukestvas õppes osalenud vähe või pole üldse osalenud. Püstitatud eesmärgiga ei taotleta mitte üksnes elukestvas õppes osalemise tõusu, vaid seda sihitatult madalama haridustasemega sihtrühmadele osas.

**6. Toetatavad tegevused** on kirjeldatud punktis 6. Toetuskeemi tegevused on valitud vastavalt seirekomisjoni poolt kinnitatud projektivalikukriteeriumidele. Toetuskeemi koostamisel lähtuti järgmistest kriteeriumidest:

1. mõju meetme eesmärkide saavutamisele;
2. põhjendatus;
3. kuluefektiivsus;

4. toetuse saaja suutlikkus projekti ellu viia;
5. mõju läbivatele teemadele (regionaalsele arengule, keskkonnahoiule, kodanikuühiskonna arengule, võrdsete võimaluste tagamisele, ühtsele riigivalitsemisele või infoühiskonna edendamisele).

Tegevus 6.1. on suunatud mittestatsionaarse üldharidusõppe ja täiskasvanutele suunatud kutseharidusõppe paindlikumaks muutmisele. Uuringud näitavad, et täna kehtivad nõudmised õppe mahule, õppekorraldus jm aspektid ei toeta sageli täiskasvanute õppimise juurde naasmist, õppes püsimist ja õpingute lõpetamist, väljalangevus on väga suur. Sageli langetakse mittestatsionaarsest üldharidusõppest välja korduvalt ning õpimotivatsioon langeb veelgi. Käesolev tegevus keskendub eelpool nimetatud probleemide analüüsile ning eelkõige ettepanekute väljatöötamisele, et suurendada paindlikkust ja toetada täiskasvanuid katkenud õpiteed jätkama, arvestades sihtrühma eripära võrreldes traditsiooniliste õppijatega (pere- ja töökohustused). Tegevuse sihtgrupp on mittestatsionaarset üldharidusõpet ja kutseõpet pakkuvad koolitusasutused. Kasusaajateks laiemalt on täiskasvanud õppijad, kelle haridustee on katkenud ning kel on vajadus ja huvi õpinguid jätkata.

Tegevus 6.2. keskendub varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) süsteemi arendamisele tervikuna, kaasates tegevusse võtmeisikud ja osapooled nii kutse-, kõrg-, üldharidusest, samuti kutseandjad jt osapooled. Olulise arendustegevusena on siin ette nähtud VÕTA kontseptsiooni välja töötamine mittestatsionaarsele üldharidusele ning selle rakendamine TAT abikõlblikkuse perioodi jooksul. Antud tegevus toetab oluliselt mittestatsionaarse üldhariduse paindlikumaks muutumist ning on tihedalt seotud tegevusega 6.1. Oluline rõhk kogu tegevuse puhul on ka teavitusel. Suurem teadlikkus VÕTA võimalustest toetab ja motiveerib täiskasvanuid enam katkenud õpiteed jätkama ja / või uuele haridustasemele liikuma või kutset taotlema. Tegevuse raames kaasajastatakse ja uuendatakse väljatöötatud materjale, tugevdatakse võrgustikku tervikuna ja tõstetakse seeläbi VÕTA kvaliteeti. Tegevuse sihtgrupp on täiskasvanud elanikkond. Tegevusse on kaasatud eelpool nimetatud osapooled, kes on erinevatel tasanditel VÕTAgaga seotud.

Tegevus 6.3. elluviimiseks kavandatakse leida konkursi korras partner. Tegevus on suunatud piirkonna tasandil tehtava koostöö edendamisele, et toetada eelkõige keskhariduse ja/või erialase hariduseta täiskasvanuid tasemeõppesse tagasi pöörduma ja katkenud õpiteed lõpetama. Selle oluliseks eelduseks on, et nimetatud sihtrühmale lähedalasuvad ametkonnad, osapooled on väga hästi informeeritud kohapeal ja lähiümbruses pakutavatest õppimisvõimalustest ning et on olemas ülevaade sihtrühmade vajadustest ja probleemidest. Koostöö peamine eesmärk on leida õppijad ning toetada neid õppimise juurde naasmisel, samuti suurendada piirkonna tasemeõppeasutuste võimekust õppijate hoidmisel ja motiveerimisel õpingud lõpetada. Selleks soodustatakse parimate praktikate ja rahvusvahelise kogemuse vahendamise kaudu mittestatsionaarseid üldhariduskoole arendama tugiteenuseid, mis aitaksid ja toetaksid täiskasvanud õppijaid õpitee jätkamisel. Olenevalt piirkonnast on tegevusse kaasatud erinevad huvitatud ja asjassepuutuvad osapooled (omavalitsusasutused, koolitusasutused, mittetulundusühendused, tööandjad, töötukassa jne). Tegevuse tulemusena on paranenud piirkonnas koostöökultuur täiskasvanuhariduse valdkonnas.

Tegevus 6.4. Tegevus on suunatud täiskasvanud elanikkonnale laiemalt, enam tähelepanu pööratakse tegevuse elluviimisel madalama haridustasemega sihtrühmale. Tegevuse raames korraldatakse piirkondlikke ja üle-eestilisi teavitustegevusi, mis innustavad läbi õppimisvõimaluste ja edulugude tutvustamise õppima. Samuti toetatakse koolitajate omavahelise koostöö edendamist, ühelt poolt sisaldab see üksteise kogemustest õppimist (sh vähemotiveeritud täiskasvanute koolitamisel) ning teisalt toetab see sujuvaid üleminekuid täiskasvanud õppija liikumisel erinevates õppeliikides- ja asutustes. Tegevuse elluviimisel kasutatakse atraktiivseid ja uusi infokanaleid, et saavutada soovitud tulemus – jõuda võimalikult paljude potentsiaalsete õppijateni. Tegevus toetab kõiki ülejäänud TAT raames

kavandatud tegevusi ja informeerib neist laiemat avalikkust õppimisvõimaluste valguses. Tegevuse sihtgrupp on täiskasvanud elanikkond, koolitajad, tööandjad ja teised täiskasvanuhariduse osapooled. Tegevuse elluviimiseks kavandatakse leida konkursi korras partner. Tegevused täpsustatakse partneriga sõlmitavas lepingus. Need asjaolud lepitakse kokku Haridus- ja Teadusministeeriumi ja partneri vahelises lepingus.

Tegevus 6.5. keskendub täienduskoolitusasutustele uue, suvel 2015, jõustuva TäKS mõistes. Tegevus toetab täienduskoolitusasutusi muutunud seadusandluse tingimustes oma tegevust kaasajastama ja lähtuma seaduses välja toodud olulistest aspektidest – väljundipõhised õppekavad, väljundipõhine hindamine tunnistuse saamise eeldusena jne. Toetamiseks täienduskoolitusasutusi muutustega toimetulekul, korraldatakse erinevaid üritusi ning antakse välja infomaterjale. Olulise tegevusena keskendutakse täiskasvanute koolituse kvaliteeditagamise põhimõtete edasiarendamisele ning analüüsitakse kvaliteedimärgi / kvaliteedikokkuleppe rakendatavust täienduskoolituses. Viimati nimetatud tegevuse osas on selge avalikkuse ootus tegeleda enim täienduskoolituse kvaliteediga. Kuna valdkond on aga väga mitmetahuline, siis on siin vajalik täiendav analüüs ning huvitatud osapoolte kaasamine võimaliku kvaliteedikokkuleppe tingimuste välja töötamiseks.

Tegevus 6.6. on suunatud täiskasvanutele kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse pakkumiseks täienduskoolituse riikliku koolitustellimusena. Tegevuse raames keskendutakse koolitusvajaduse väljaselgitamisele, pidades silmas tööturu vajadusi ning lähtudes OSKA süsteemist saadud sisendist. Täiskasvanute tööalase koolituse riikliku koolitustellimuse kaudu pakutakse tasuta õppimisvõimalusi kvalifikatsiooni ja kompetentsi tõstmiseks erinevatele täiskasvanute sihtrühmadele, keskendudes eelkõige eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanutele. Koolitused makstakse välja ühikuhinna alusel. Kursuste korraldamisel (mahu ja temaatika valikul) keskendutakse tervikoskuste omandamisele, mis tähendab, et kursused on mahukamad ja põhjalikumad ning võimaldavad väljastada kvalifikatsiooni- või kompetentsitunnistuse. Seega on koolitused õppija jaoks tööturu mõistes kaalukamad ja sobivad vajadusel ka ümberõppeks. Arendustegevustena viiakse läbi arendusseminare jmt tegevusi koolitajatele ja koolituse korraldajatele toetamiseks sihtrühmaga toimetulekut ning tagamaks lähtumine andragoogilistest põhiprintsiipidest ja muutunud õpikäsitusest täiskasvanute koolituses (väljundipõhisus), arendustegevusena läbi viidavad koolitused makstakse välja tegelike kulude alusel. Tegevuse sihtgrupp on täiskasvanud õppijad ja koolitusasutused, kes viivad läbi täienduskoolituse riiklikku koolitustellimuse kursuseid. Täienduskoolitusasutuste töötajatele ja koolitajatele suunatud koolitusi ei tellita riikliku koolitustellimusena vaid neid korraldatakse eraldi vastavalt sihtrühmaga tegelemisel üleskerkinud vajadusele.

Tegevus 6.7 raames töötatakse välja täienduskoolituse rahastamispehimoõtted tagamaks edukas väljumisstrateegia Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) poolse rahastamise lõppemisel. Viimastel aastatel on täiskasvanuharidus jõudsalt arenenud ESF toel. Käesoleval perioodil on oluline osapooli ette valmistada rahastamise lõppemisele senises mahus. Selleks analüüsitakse ja räägitakse erinevate osapooltega läbi võimalused täiskasvanute koolituse rahastamiseks tulevikus. Kasvanud on ka tööandjate huvi teema vastu, mis loob head eeldused jõuda kolmepoolsele panustamisele põhinevale mudelini (õppija, riik ning tööandja).

**7. Tulemused** on esitatud punktis 7. TAT tegevustel on üks tulemusnäitaja ning iga tegevuse kohta on seatud väljundnäitaja. Mitmed väljundnäitajad on seatud kvalitatiivsetena, kuna tegevuste iseloom on arenduslik ning arvulisi näitajaid ei ole otstarbekas tegevuse tulemuslikkuse hindamisel kasutada.

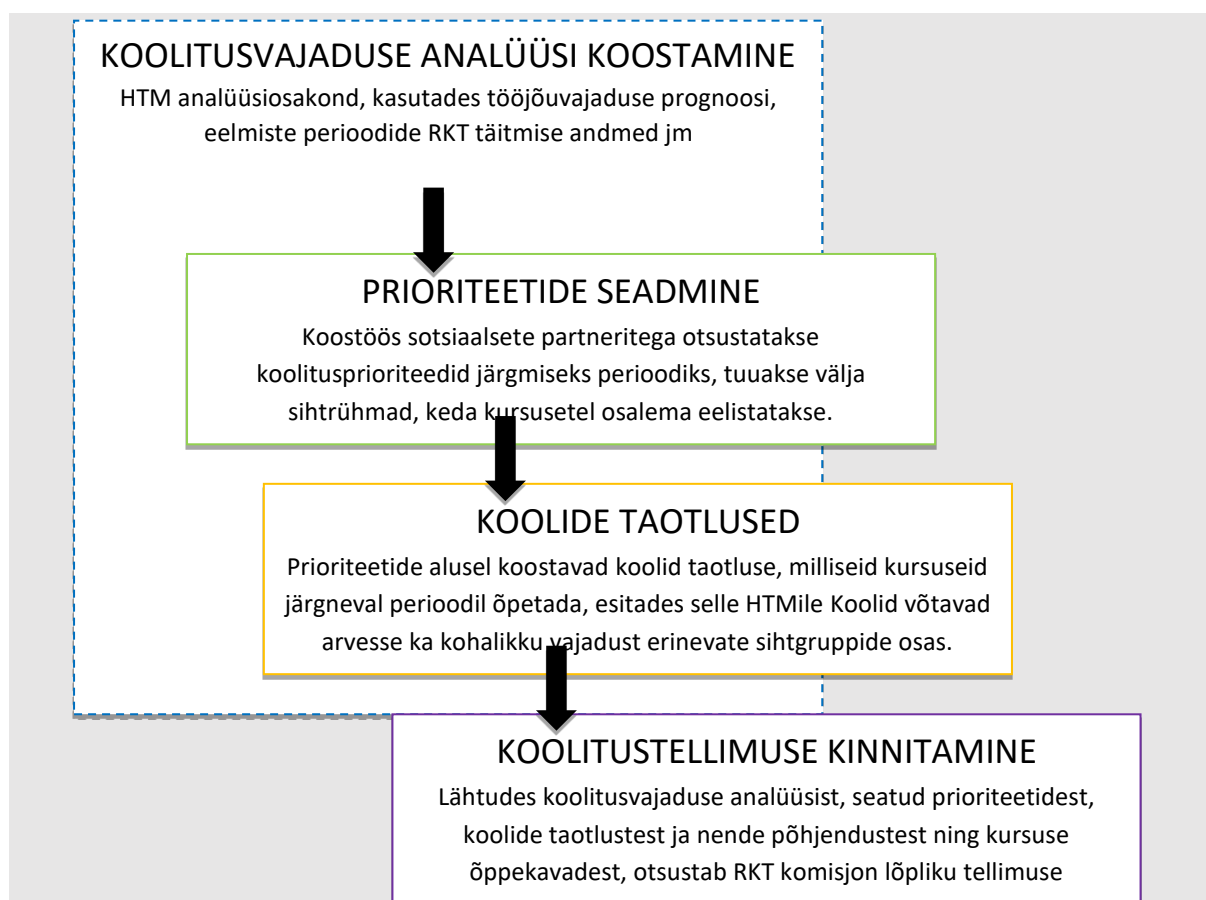
**8. Tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele** on esitatud punktis 8. TAT tegevused omavad mõju regionaalsele arengule, infoühiskonna edendamisele, aitavad kaasa võrdsete võimaluste tagamisele ja ühtsele riigivalitsemisele. TAT tegevused ei oma mõju keskkonna- ja kliimapoliitikale. Kõige rohkem avaldub mõju regionaalarengule, infoühiskonna

edenemisele ja võrdsete võimaluste tagamisele läbi tegevuse 6.6 raames toimuva täiskasvanutele täienduskoolituse riikliku koolitustellimuse (RKT) pakkumise.

Viisi, kuidas riik täiskasvanute tööalaseid koolitusi tellib, määrab kindlaks määrus „Kutseõppe riikliku koolitustellimuse koostamise kord Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas“. Selle kohaselt tellitakse koolitusi neilt kutseõppeasutustelt ja rakenduskõrgkoolidelt, milles toimub riikliku koolitustellimuse alusel tasemeõpe. Kutseõppeasutuste taristut on viimastel aastatel märkimisväärselt uuendatud, mistõttu on võimalik täiskasvanutele pakkuda kõrge kvaliteediga koolitust ja enamasti on olemas head eeldused ka puudega inimeste osalemiseks. Kutseõppeasutused paiknevad kõigis maakondades, mis võimaldab pakkuda tasuta kursuseid kvalifikatsiooni tõstmiseks kõigis Eesti piirkondades.

Täienduskoolituse tellimus koostatakse kaks korda aastas, mis annab võimaluse paindlikult reageerida kõigile muutustele tööturul ja võtta arvesse muutuvaid vajadusi erinevate rühmade (meeste/naiste, eestikeelsete/venekeelsete, erivajadustega inimeste, jne) ja samuti piirkondade vajadusi arvestavaks koolitamiseks. RKT koostamise protsess koosneb etappidest ja kõikides erinevates etappides võetakse arvesse sihtgrupi (eelkõige madalama haridustasemega või aegunud oskustega täiskasvanud) ja sihtgrupi erinevate osade koolitusvajadusi (erinevate vanusegruppide vajadused, erivajadustega inimeste koolitusvajadused jne).

## JOONIS 1. TÄISKASVANUTE TÖÖALASE KOOLITUSE RKT PLANEERIMISE PROTSESS



Koolitusvajaduse analüüs annab ülevaate tööturu vajadustest ning tugineb Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi prognoosile ja Statistikaameti andmetele, mida järgnevates etappides täiendatakse ka sotsiaalsete partnerite poolt saadava lisainformatsiooniga (nt Töötukassa andmed, kutse- ja erialaliitude info, täiendavad andmed MKM-ilt), tulevikus ka sisendiga OSKA süsteemilt.

Koolituste peamiseks sihtrühmaks on madalama kvalifikatsiooniga inimesed, mistõttu taustaanalüüsi puhul tööturuvaates keskendutakse rohkem inimeste haridustaseme jagunemisele piirkondade ja ametivaldkondade lõikes, aga võetakse arvesse ka uuringuid ja ülevaateid koolitusvajaduse soolise aspekti ja samuti erivajadustega inimeste koolitusvajaduse kohta. Sisendiks koolitustellimuste koostamisel on ka varasemate koolitustellimuste andmete analüüsil, milles vaadeldakse peamiselt koolide võimekust kursuste pakkumisel - kursuste täituvust, osalejate haridustaset, soolist jagunemist, puudega õppijate osalemist, lõpetanute osakaalu, valdkonna kursuste varasemat rahastamist jmt. Iga tellimuse koostamiseks leitakse tasakaal erinevate koolitusvaldkondade, osalejate gruppide ja maakondade lõikes.

Perioodil 2009-2013 läbi viidud riikliku täienduskoolituse tellimuste koondandmed näitavad, et tööalase koolituse kursustel on osalejad ühtlaselt jagunenud erinevate vanusegruppide lõikes, nende hulgas on olnud veidi rohkem naisi (56%), mis võtab arvesse seda, et naised on tööturul haavatavam pool ja nende koolitusvajadus on mõnevõrra suurem, et korvata teadmiste ja oskuste kadu tööst eemaloleku perioodidel.

Ülevaate saamiseks, millised on tööturul halvemas olukorras sihtgrupid erinevates maakondades, kelle koolitamisele on vaja rohkem tähelepanu pöörata, tellis Haridus- ja Teadusministeerium 2014. aastal Statistikaameti ja uuringufirma Praxis koostöös valminud analüüsi „Täiskasvanuhariduse prioriteetsed sihtrühmad maakonniti“<sup>1</sup>. Ülevaade võimaldab koolidel paremini töötada välja kursusi just piirkonnas suurema koolitusvajadusega gruppidele ning annab ministeeriumile sisendit piirkondlike erinevustega arvestamiseks tellimuse koostamisel. Sarnaseid ülevaateid ja analüüse kavatseb ministeerium tellida ka tulevikus.

Populariseerimisel pöörame tähelepanu erinevatele gruppidele, eelkõige nendele kelle osalemine ja ligipääs õppele on madalamad.

**9. Tegevuste eelarve** on toodud punktis 9. Tegevustoetuse kogusumma aastani 2018 on 14 257 000 eurot, millest 85% on ESF toetus ja 15% riiklik kaasfinantseering, toetuse saaja ega tegevustesse kaasatavate partnerite osalust ei ole kavandatud. Eelarve kõige mahukamaks osaks on täiskasvanutele täienduskoolituse pakkumine, milleks on kavandatud 12 249 200 eurot. Ühe tegevusena on planeeritud täienduskoolituse rahastamismudeli väljatöötamine, mille käigus analüüsitakse erinevaid võimalusi täienduskoolituse rahastamiseks peale käesoleva ESF perioodi lõppu. Analüüside põhjal tehakse edasised rahastamisotsused.

Eelarve tegevuste lõikes on:

**Tegevus 6.1. Täiskasvanutele suunatud üldhariduse ja kutsehariduse tasemeõppe õppe sisu, mahu ja korralduse vastavusse parandamine õppijate ja ühiskonna vajadustega**

---

<sup>1</sup> <http://dspace.utlib.ee/dspace/handle/10062/44228>

Välja on töötatud kontseptsioon ja käivitatud sellest lähtuvad tegevused	6.1	Täiskasvanutele suunatud üldhariduse ja kutsehariduse tasemeõppe sisu, mahu ja korralduse vastavuse parandamine õppijate ja ühiskonna vajadustega	120 800
--	-----	---	---------

Kontseptsiooni väljatöötamiseks kaasatakse eksperte ning kutsutakse ellu töögrupe, koondatakse ja analüüsitakse olemasolevaid andmeid ning uuringuid, vajadusel viiakse läbi täiendavaid analüüse, tutvutakse väliskogemusega ning parandatakse koolidevahelist koostööd paremate praktikate vahetamiseks.

**Tegevus 6.2. Varasema õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi (VÕTA) arendamine formaalse, mitteformaalse ja informaalse õppe kaudu omandatu tunnustamise võimaluste avardamiseks**

VÕTA kontseptsioon täiskasvanutele üldharidusõppes on välja töötatud ja seda rakendatakse, toimuvad pidevad arendustegevused VÕTA võimaluste laiendamiseks	6.2	Varasema õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi (VÕTA) arendamine formaalse, mitteformaalse ja informaalse õppe kaudu omandatu tunnustamise võimaluste avardamiseks	65 800
--	-----	---	--------

Kontseptsiooni väljatöötamiseks kaasatakse eksperte ning kutsutakse ellu töögrupe, koondatakse ja analüüsitakse olemasolevaid andmeid ning uuringuid, vajadusel viiakse läbi täiendavaid analüüse, tutvutakse väliskogemusega ning parandatakse koolidevahelist koostööd paremate praktikate vahetamiseks. Korraldatakse VÕTA võrgustiku koostöök vajalikke seminare, meetodikate kaasajastamist, juhendmaterjalide koostamist, VÕTA alast teavitust jmt. Tegevus hõlmab täiskasvanute üldhariduseõppes VÕTA hindajate professionaalsuse tõstmist.

**Tegevus 6.3. Piirkondliku koostöö arendamine keskhariiduseta ja erialase hariduseta täiskasvanute tagasitoomiseks tasemeõppesse**

Tegevusse kaasatud mittestatsionaarset üldharidust pakkuvate koolide arv	6.3	Piirkondliku koostöö arendamine keskhariiduseta ja erialase hariduseta täiskasvanute tagasitoomiseks tasemeõppesse	515 800
--	-----	--	---------

Tegevus viiakse ellu partneri poolt, kes korraldab piirkondlikku koostööd kõigis maakondades, kaasates täiskasvanute mittestatsionaarsete üldhariduskoolide, kutseõppeasutuste, täiskasvanute täienduskoolitusasutuste, kohalike omavalitsuste, ettevõtjate esindajaid jt osapooli. Kogemuste vahetamiseks viiakse läbi seminare, mõttetalgud jms valmistamiseks koole ette avatud taotlusvooru projektide rakendamiseks ja nende kaudu õppijate leidmiseks ja toetamiseks. Samuti viiakse läbi arendustegevusi tõstmaks osapoolte võimekust sihtrühmaga tegeleda. Eelarves on arvestatud ka administreerimise, raamatupidamise jms seotud inimeste ning vajadusel ekspertide palgakulud.

**Tegevus 6.4. Elukestva õppe populariseerimine**

Tegevusest rahastatavate üleriigiliste teavitussürituste ja kampaniate arv	6.4	Elukestva õppe populariseerimine	676 800
--	-----	----------------------------------	---------

Tegevus viiakse ellu partneri poolt, kes tegeleb üleriigiliste populariseerimisürituste, kampaaniate jms kavandamise ja korraldamisega, kaasatakse ka eksperte eri sihtrühmadele efektiivsete teavitamisvormide leidmiseks.

#### **Tegevus 6.5. Täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi arendamine**

Eesti Hariduse Infosüsteemi majandustegevusteate esitanud või tegevusloa saanud ja täiskasvanute koolituse seaduse alusel tegutsevate täienduskoolitusasutuste arv	6.5	Täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi arendamine	211 400
--	-----	---	---------

Täiskasvanute koolituse seadusest tulenevate kvaliteedinõuete rakendamiseks vajalike arendusseminaride, teabepäevade jms korraldamine ja kvaliteedialaste juhendmaterjalide ettevalmistamine. Kutsutakse ellu töögrupe ja kavandatakse üritusi täienduskoolituse kvaliteedi tagamise süsteemide edasiarendamiseks, nt kvaliteedikokkuleppe kontseptsiooni ettevalmistamiseks.

#### **Tegevus 6.6. Kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse pakkumine täiskasvanutele kvalifikatsiooni tõstmiseks**

Täiskasvanute täienduskoolituste lõpetajad, kes lahkudes saavad kvalifikatsiooni- või kompetentsitunnistuse	6.6	Kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse pakkumine täiskasvanutele kvalifikatsiooni tõstmiseks	12 249 200
---	-----	---	------------

Korraldatakse täienduskoolituse vajaduse selgitamiseks koostööd erinevate ministeeriumite ja institutsioonidega. Koolitusvajadusest lähtuvalt korraldatakse koolidest taotluste saamist kursuste läbiviimiseks, taotluste hindamist ja riikliku koolitustellimuse komisjonile materjalide ettevalmistamist, samuti koolidest seireandmete ja tagasiside laekumist. Täienduskoolituse riikliku koolitustellimuse korras täiskasvanutele kvalifikatsiooni tõstmiseks tellitud kursuste kulud hüvitatakse ühikuhindade alusel, koolitajate arendamiseks läbi viidavaid koolitusi ja seminare rahastatakse kuludokumentide alusel.

#### **Tegevus 6.7. Täiskasvanute koolituse rahastamispehmoõtete väljatöötamine**

Rahastamise pehmoõtted on välja töötatud	6.7	Täiskasvanute koolituse rahastamispehmoõtete väljatöötamine	218 800
--	-----	---	---------

Tegevusi viib läbi partner, ministeerium koordineerib täiskasvanute koolitamise rahastamise teemal laiemat arutelu läbiviimiseks vajalikke tegevusi.

**Horisontaalse tegevusena on kavandatud tegevuste üldine juhtimine**, eelarvest ja tähtaegadest kinnipidamise tagamine; projekti vahe- ja lõpparuannete koostamine, korrektse dokumendihalduse tagamine, ekspertide ja töörühmade liikmetega töövõtulepingute



sõlmimine jms. Horisontaalsete kuludena on arvestatud ka raamatupidamise, dokumendihalduse, hangete korraldamise jms seotud personalikulud.

## **10. ESF-i andmekorje nõuded tegevuste elluviimisel ja aruandlusel**

Vastavalt struktuuritoetuste seaduse §24 lõikele 7 peab toetuse saaja korraldama osalejate andmekorje. Andmekorje nõuded on täpsustatud Euroopa Komisjoni juhendites (2014-2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfondi juhendmaterjal ning 2014-2020 programmiperioodi Euroopa ühtekuuluvuspoliitika seire ja hindamise Euroopa Sotsiaalfond juhis lisa D – andmete kogumise ja valideerimise praktiline juhis) ning konkreetne töökorraldus korraldusasutuse juhendis.

Andmed antakse lõppkokkuvõttes edasi Euroopa Komisjonile struktureeritud statistiliste agregeeritud andmekogudena (rakendus- ja korraldusasutuse aruannete kaudu) elektrooniliselt, kes kasutab neid avalikustamise eesmärgil, et tõestada suutlikust ja ESF-st toetatud algatuste mõju ning lisaväärtust. Üksikute isikute kohta käivaid andmeid ei saadeta ega avalikustata. Andmeid edastatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013 (ühissätete määrus) sätestatuga ja eeldatakse, et need on kvaliteetsed ja usaldusväärsed. Ühissätete määruse artikkel 142(1)(d) võimaldab EK-l peatada kõik prioriteetse suuna või rakenduskava tasandil tehtavad vahemaksed või osa neist, kui „seiresüsteemi kvaliteedis ja usaldusväärsuses või andmetes ühiste ja spetsiifiliste näitajate kohta on suuri puudusi.“

Euroopa Komisjoni andmekorje nõuete täitmiseks kogub toetuse saaja osalejatelt, kellele andmekorje kohustus kohaldub, isikuandmed ulatuses, mis on vajalikud registritest andmekorje teostamiseks (isikukood) ning mis ei ole Eestis olemasolevatest registritest ammendavalt kättesaadavad.

Projekti sisenemise seisuga tuleb osalejalt küsida info osaleja tööhõive staatuse kohta (töötu; pikaajaline töötu; mitteaktiivne, kes ei osale hariduses ega koolitusel), välja arvatud juhul kui tegevuse sihtgrupiks on ainult töötavad inimesed. Tegevusest väljumisel kogub toetuse saaja osaleja andmed selle kohta, kas osaleja on asunud õppima või tööle (juhul kui isik vastavalt ei õppinud ega töötanud juba tegevusse sisenemisel) ning kas osaleja on omandanud koolituse lõppedes kvalifikatsiooni. Nõutavad andmed koos muu tegevusega seotud infoga (kõik vajalikud infoväljad on määratletud korraldusasutuse juhendis) tuleb esitada rakendusüksusele kokku lepitud vormil neli korda aastas rakendusüksuse esitatud tähtaegadel. Rakendusüksus koondab andmed ning edastab seejärel Statistikaametile läbi andmeedastuskanali eSTAT. Statistikaamet korraldab ülejäänud Euroopa Komisjoni nõutud andmete korje olemasolevatest registritest ning vajadusel viib läbi veebiküsitluse tegevusse sisenemisel töötaja staatusega osalejate kohta 6 kuud peale tegevusest väljumist täpsustamaks, kas nende olukord tööturul on paranenud. Täpsemalt on Euroopa Komisjoni nõutavate andmete korje süsteemi kirjeldatud korraldusasutuse juhendis.

## 11. Tegevuste ajakava

Käskkirjaga kinnitatakse ajakava kuni aastani 2018. Informatiivselt on lisatud ka järgnevad aastad, et anda arusaam milliste tegevustega planeeritakse jõuda aastaks 2020 kokkulepitud tulemusteni.

Tegevus	2015	2016	2017	2018	2019	2020
6.1. Täiskasvanutele suunatud üldhariduse ja kutsehariduse tasemeõppe sisu, mahu ja korralduse vastavusse parandamine õppijate ja ühiskonna vajadustega	X	X	X	X		
6.2. VÕTA süsteemi arendamine formaalse, mitteformaalse ja informaalsete õppe kaudu omandatu tunnustamise võimaluste avardamiseks	X	X	X	X	X	X
6.3. Piirkondliku koostöö arendamine keskhariduseta ja erialase hariduseta täiskasvanute tagasitoomiseks tasemeõppesse	X	X	X	X	X	X
6.4. Elukestva õppe populariseerimine	X	X	X	X	X	X
6.5. Täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi arendamine	X	X	X	X	X	X
6.6. Kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse ja ümberõppe pakkumine täiskasvanutele kvalifikatsiooni tõstmiseks	X	X	X	X	X	X
6.7. Täiskasvanute koolituse rahastamis põhimõtete väljatöötamine		X	X	X	X	

**12. Kulude abikõlblikkus** on selgitatud punktis 10. Koolitusega seotud kulud täiskasvanute koolitamisel riikliku koolitustellimuse raames tegevuses 6.6. kaetakse ühikuhinna alusel alates ühikuhinna kehtestamisest pärast korraldusasutusega kooskõlastamist.

Margus Haidak  
tõukefondide osakonna juhataja